

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Ирена Иванова Левкова,
катедра „Психология”
при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”**

на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология”

Автор: Ива Иванова Копринкова-Илиева

**Тема на дисертационния труд: „ЕМОЦИОНАЛНА ЛИЦЕВА ПЕРЦЕПЦИЯ,
ЕМПАТИЯ И АГРЕСИЯ В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ”.**

Научен ръководител: проф. д-р Иванка Асенова

Със заповед № 1138 от 17.07.2020 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Емоционална лицева перцепция, емпатия и агресия в начална училищна възраст” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология, с автор Ива Иванова Копринкова-Илиева – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Психология”, с научен ръководител проф. д-р Иванка Асенова от ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Представеният дисертационен труд в обем от 220 стандартни страници съдържа 42 таблици и 4 фигури. Библиографията е с впечатляващ брой от 622 заглавия, от които 18 на кирилица и 604 на латиница и обхваща основополагащи теоретични публикации по темата и огромен брой статии, представящи конкретни резултати от множество проведени изследвания по избраната проблематика. Избраната от докторантката тема е

фокусирана върху актуална за нашето съвремие проблематика, свързана с тревожното нарастване на агресивността сред децата и цели проучването на връзката между разпознаването на лицевата перцепция, способността за емпатиен отговор и степента на агресивност сред деца от НУВ.

В съдържанието на дисертационния труд са представени основополагащи теории, анализиращи агресията и факторите, обуславящи агресивното поведение, като специално внимание в теоретичната част на дисертационния труд е обърнато на спецификата на агресивността в НУВ. Представени са теорията за обработка на социалната информация, обобщени са теоретичните възгледи на различни автори относно същността на емпатията и особеностите на факторите, детерминиращи адекватен емпатиен отговор в изследвания от докторантката възрастов период.

Проведеното проучване се базира основно върху теоретичните схващания и емпирични изследвания на Davis и неговите колеги за емпатията като диспозиция за емоционално реагиране към определени емоционално натоварени събития и вътрешната ѝ структура като многоизмерен конструкт. Формулираните хипотези съответстват на изводите, следващи от обзора на теоретичните предпоставки и на проведените до този момент в България и извън страната изследвания. Избраният изследователски инструментариум е адаптиран към български условия за съответния период. Като забележка мога да посоча само това, че използваните фотографии от FACES база данни, предназначени за изследване на емоционалната лицева перцепция, съдържат лица на възрастни хора, а не на деца. Тъй като дисертационния труд е насочен към изследване на агресивността и емпатията на децата в НУВ спрямо техните връстници, смятам, че и изследването на лицевата перцепция трябва да се осъществява чрез снимки на емоционалните състояния на деца в същия възрастов период. Това несъответствие прави резултатите не особено сигурни, въпреки че, тъй като липсва сравнение между разпознаването от изследваната група на емоциите при деца и възрастни, не може да се каже категорично до каква степен би била налична разлика в резултатите. Друга препоръка към докторантката бих могла да отправя относно точния контекстуален превод на английските термини. Смятам, че „playful” в контекста на представената идея не бива да се превежда на български език с „игрива” (агресия), а по-скоро като „игрова”. „Игрив” и „игрови” на български език имат съвсем различно значение и смисълът на идеята коренно се променя. Справка относно това може да се

направи, например, с превода на термина в „Анатомия на човешката деструктивност” (Е.Фром).

Въпреки тези забележки, смятам, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по избраната научна област и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

В заключение, предлагам на Научното жури да присъди на **Ива Иванова Копринкова-Илиева** научната и образователна степен „доктор“ по научното направление „Психология 3.2, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

7.09.2020 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Ирена Левкова/